

Alan Wald

Cannonitiska bohemer efter Andra världskriget

[Följande är en något förkortad version av en artikel som publicerats i den amerikanska tidskriften [Against the Current](#) nr 159 (juli/augusti 2012). För originalartikeln i PDF-format, se: [Cannonite Bohemians After World War II](#). Översättning: Anders R Johansson 2020]

Alan Wald * berättar här historien om ett antal "Cannonitiska" ** bohemer" som var aktiva i amerikanska Socialist Workers Party (SWP) tiden efter Andra världskriget. Essän rör en rad personer som främst är kända för en amerikansk publik, såsom konstnären Laura Slobe, Peter Bloch, expert på puertoricansk musik och konst samt George Perle, en musikalisk revolutionär förknippad med Schönbergs 12-tonsteknik.

Konstnären och karikatyrtecknaren Laura Slobe i Mountain Spring Camp på 1950-talet, här tillsammans med andra SWP-medlemmar, fr v Tom Kerry, Carl Skoglund och Richard Garza

Essän tillägnas minnet av George Lavan Weissman (1916-85), en föredömlig marxistisk intellektuell.

”Vänskap föds i det ögonblick då någon säger till en annan att: ‘Va! Du också? Jag trodde jag var ensam om det här.’” — C.S. Lewis

Thomas Carlyle noterade med stor pregnans: ”Historia är summan av ett omätbart antal biografier”.¹ Och om det då är så – hur skriver man då en historisk sammanfattning om den rad av konstnärliga rebeller och sexuella non-konformister som fanns i den amerikanska

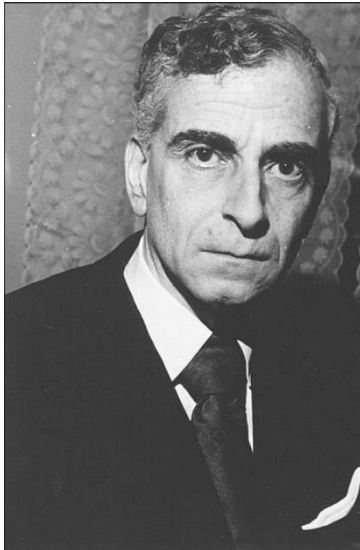
* Alan M. Wald (f 1946), redaktör för vänstertidskriften *Against the Current*, är f d professor i engelsk litteratur och amerikansk kultur vid Ann Arbor-universitet, med kommunistiska och andra vänster-författare som specialitet. Hans senaste bok är *American Night. The Literary Left in the Era of the Cold War* (2012). – Red

** Cannonitiska refererar till James P Cannon, den främste ledaren i den dåvarande amerikanska trotskistiska rörelsen. – Red

¹ Thomas Carlyle (1795-1891) var en skotsk satiriker med inriktning på historiska och sociala kommentarer. Citatet från ”On History”, som kan nås via: <http://www.blupete.com/Literature/Essays/Best/CarlyleHistory.htm>

trotskiströrelsen under de repressiva åren i början av kalla kriget? En rad udda omständigheter, inberäknat framväxten av en hård antikommunistisk stereotypi och självcensur från de radikala sida orsakade en omfattande minnesförlust som i flera frågor var akut. Här duger det inte att som karta ta världshändelsernas gång och intagandet av ”korrekta” politiska ståndpunkter; det är den emotionella historien som jag är ute efter.

Institutionaliserad glömska om vidden av de trotskistiska erfarenheterna är fullt uppenbar i de eftermälen som följde på bortgångarna av Peter Rafael Bloch (1921-2008), expert på puertoricansk konstkultur och George Perle (född George Perlstein, 1915-2009), en Pulitzerprisvinnande musikteoretiker och kompositör som var gift med skulptrisen och konstnären Laura Slobe (1909-58).

Peter Bloch (vänster) och George Perle (höger) tillhörde bohemerna som bidrog till marxismen efter Andra världskriget

Inget som skrevs gav minsta spår av att dessa två radikala förnyare tidigare hade varit högt skolade och övertygade marxister; eller hur revolutionära tankar i viktiga ögonblick syresatte deras kulturella tänkande.

Oro över detta slags minnesförluster är bakgrund till föreliggande essä, vilken inte bara behandlar Bloch, Perle och Slobe, utan även en rad andra som sökte en sammansatt blandning av ohämmad kulturell aktivitet, personlig frihet och disciplinerad politisk aktivitet inom efterkrigstidens Socialist Workers Party (SWP).

Vad som här kan återskapas av de politiska och personliga lidelser som präglade många av de ”utanförliv” som pågick inom Vänstern, och särskilt då hos de som förenade antikapitalism med antistalinism, är blott fragment av en berättelse, och måste sättas i sitt sammanhang med viss försiktighet. Och för efterkrigstiden behöver man då skriva en spökhistoria; rekonstruera närvaron av ett frånvarande i en tid av förföljelse.

Vänsterns ”underjordiska” liv

Det sena fyrtioalet och femtioalet var en era med växande ”moralpanik” från högerens sida som riktades mot kommunistiska och homosexuella ”djävlar bland folket”.²

² Ordet ”moralpanik” refererar till en intensiv känsla hos delar av befolkningen kring sådant som uppfattades att hota den sociala ordningen; en passande beskrivning av sådant som ”Röda faran” och ”Lavendel-skräcken” under 1950-talet. [Under McCarthyismen förföljdes homosexuella som nationella säkerhetsrisker och kommu-

Stämningen i landet, snart kallad "McCarthyism" förstärkte de socialistiska organisationernas benägenhet att utåt försöka ge en "proletär" bild av sina medlemmar såsom konventionellt vanliga i framtoning och uppförande.

Ett exempel på SWPs tidigare oro över risken att skrämman iväg potentiella arbetare kan ses i James P Cannons (1890-1974) bok från 1940, [Den amerikanska trotskismens historia](#), vilken var en grundbok för medlemmar och sympatisörer. I en speciell passage beskriver Cannon hur han motsatte sig invalet av en långhårig man som strosade kring i Greenwich Village i ovanliga kläder och märklig mustasch:

Jag sa att folk av denna sort inte duger till att närma sig den vanlige amerikanske arbetaren. De kommer att stämpla vår organisation som något nyckfullt, abnormt, exotiskt, något som inte har något som helst samband med en amerikansk arbetares vanliga liv.³

SWPs medlemmar blev, precis som i de flesta andra organiserade socialistgrupper, kända för konservativ framtoning och "proppert" utseende; vilket speglas i såväl foton på de aktivister som på de teckningar av "arbetare" som användes i deras press. Ändå var, som vi ska se i senare, konventionellt uppträdande en helt annan sak i ens personliga liv eller i konstnärliga och kulturella sammanhang.

Max Shachtman och James P. Cannon

I många fall började deras yttre konformitet som politisk strategi, ett artificiellt uppträdande för att komma inom hörhåll för de som annars kanske misstrodde deras revolutionära idéer såsom något "utanför" och "främmande". Sedan ökades bilden på med kallakrigsstämning och intensifierade former av statlig repression. Alla som skulle kunna misstänkas för att bryta mot tabun fick då än starkare skäl för att antingen smälta in i omgivningen eller gå under jord.

Marxistiska kulturarbetare levde flera separata liv; ibland använde de andra namn i det politiska livet än i sina yrken. För många militanter blev detta slags säkerhetstänkande en

nistsympatisörer. Detta kallades för "Lavendel-skräcken" [Lavender scare], en benämning som kommer av att växten lavendel (med blålila blommor) användes som symbol för homosexualitet. – Red]

³ James P. Cannon, *The History of American Trotskyism* (New York: Pathfinder, 1972), 92. (Svensk översättning på Marxistarkivet: [Den amerikanska trotskismens historia 1928-1938](#)).

vana, mycket skrevs aldrig ner och glömdes sedan bort. Den yttre hållningen blev ”officiell” historia och efter hand som tiden gick låstes bilden av efterkrigstidens SWP till en stark stereotyp – som inte är särskilt attraktiv för dagens unga radikaler.

Länge efter andra världskriget, och även då stämningen i landet blivit mera tillåtande för vänsteraktivism, triumferade kända förväntningar över minnet av avvikelser som skulle kunna ge anledning att tänka efter. Det rådde en begriplig olust hos kvarvarande veteranradikaler över att ”namnge” och offentliggöra detaljer om tidigare medlemmar i olika marxistiska partier om de inte själva visade upp sig. Trots allt var det ju så att justitiedepartementets lista över subversiva organisationer gällde fram till 1974; någon skulle ju ännu kunna råka i politiska ”problem”. De som gått ur under 1950-talet avfärdades ibland som så svaga att de dukat under för trycket från andra klasser.

Man var även obenägen att vidgå att den trotskistiska rörelsen under lång tid hyst sexuella minoriteter. Homofobin var allmän, även inom vänstern, och minskade bara sakta. Insinuationer om att någon var homosexuell, sant eller ej, uppfattades i regel som att svärta ned den utpekade.

Samtidigt gavs vanligen även en bild av Vänsterns historiska livsuppfattning såsom maskulin och hårdkokt. Ledarna satte tonen genom att sällan visa känslor; och att ta upp det personligt privata motarbetades såsom något ”icke-politiskt”.⁴

Samtidigt som de trotskistiska militanternas faktiska kärleksrelationer sträckte sig från puritaner (vilka satte likhetstecken mellan sex och heterosexuella giftermål) till varianter på Bloomsburygruppen (där man hade flera partners och en rad olika sexuella läggningar fanns representerade) så kan den utdragna tystnaden kring sexuell nonkonformitet inom kallkrigstidens Vänster liknas vid en hund som inte skäller och då ej heller röjer rörelsens känsloliv.

Institutionaliserad glömska

Under pseudonymerna ”Trent Hutter” och ”George Sanders” var Peter Bloch och Georg Perle i minst tio år nära associerade med efterkrigstidens SWP.

Från ungefär 1940 och fram genom 60-talet kallades organisationen ”cannoniter” efter sin ledare (James P. Cannon). Trots att det finns partier, grupper och olika personer världen runt som i varierad grad identifierar sig med arvet efter Cannon så trycktes inte ett ord i vänsterns press om Bloch och Perle när de gick bort. Men idag är nog trotskismens historia en allt för viktig fråga för att lämnas i ”trotskisternas” händer.

Denna tystnad står i en märklig kontrast till den uppseendeväckande information som ges i de dödsrunor och andra uppmärksammanden som trycktes i New York Times, rika på lovord men genom sina luckor och utelämnanden även missledande.⁵

Tvivalsutan var Bloch och Perle förtegnade och till och med undvikande kring sina förflutna, men det var tvånget till historisk amnesi som fick deras beundrare att undvika ställa de grundläggande frågorna om de politiska och känslomässiga band som kunde ha givit information om de två männens kulturella arbete.

⁴ George Breitman (1916-86), långvarig SWP-ledare, observerade att Cannons motvilja mot att visa det personliga inte skiljde sig från den hos andra trotskistledare i samma generation, såsom Max Shachtman, Martin Abern, E. R. McKinney and Carl Skoglund: ”den tidens stil, tiden innan 1960, var helt olik den som sedan kom. Folk i allmänhet, och inte bara de i rörelsen, diskuterade inte personliga saker ’offentligt’. Det betraktades som politiskt ovärdigt eller som ett tecken på svaghet att göra så, utom när man talade med sådana med vilka man hade en mer nära relation.” Brev till Wald, 19 juli 1985.

⁵ Dödsrunor och hyllningar rörande Bloch hittas via Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Rafael_Bloch och vad gäller Perle på hemsidan, <http://www.georgeperle.net>.

Försök att förstå Beethoven, och särskilt då hans Eroica-symfoni, utan någon referens till Napoleon och franska revolutionen. Eller Gertude Stein, och särskilt då ”Melanctha”, i okunnighet om hennes relationer med May Bookstaver och Alice B. Toklas. Kring Bloch och Perle ges vi mindre än halva historien – de slående sambanden mellan en rad historiska händelser och stegen i deras intellektuella och konstnärliga utveckling försvann i tystnad.

Man får intryck av att en 40-årig tyskfödd man vid namn Peter Bloch slog ned som en blix i 1960-talet som auktoritet på puertoricansk musik och konst. Såväl lärda som journalister tillskriver Blochs val av ämne, aktiviteter och perspektiv till en nostalgi kring hans euro-peiska, sefardiska arv [*sefarder*: Spanska judar som fördrevs från Spanien under 1500-talet, och som då ofta flyttade till Balkan. Öa]. Ingen märkte att Bloch i sin första bok själv gav raka besked: ”Under de senaste 15 åren har jag varit aktivt indragen i kampen för den puertoricansk-spanska kulturen.”⁶

Samtidigt ger man en bild av att den uppmärksammade atonale kompositören och teoretikern George Perle tog fram sina idéer helt isolerat från vad som pågick världen runt. Vid sitt skrivbord, eller vid tangentbordet studerade Perle wienskolans kompositörer Arnold Schönberg (1874-1951) och Alban Berg (1885-1945) och fann sin väg genom en rad ögonöppnande klargöranden kring hur 12-tonsmusikens harmonimodeller började utvecklas runt 30-talets slut.

Det verkar finnas en munkorgslag mot att någon ska ta sig för att fundera över vad som kan ha motiverat Perles svit av teorigenombrott rörande post-tonala relationer. Gick det inte upp för någon att Perles uppfattning bär likheter med vad de lärda noterat kring Schönbergs brytning med de bestående musikidiomen?

Som det sägs av Schönbergs biograf, så kom denna banbrytande inriktning ”inte enbart ur logiken i hans tekniska utveckling”. Perles idol tog ursprungligen itu med att arbeta fram svar på sin emotionella oro, men under 20-talet bodde han i Österrike och Tyskland med dess allt värre politiska miljö. Vid den tiden blev Schönbergs ”kritik av de [musikaliska] idiom i vilket samhället uttrycker sig självt en kritik mot detta samhälle i sig självt”.⁷

Den gamla sagan om Perles musikaliska framsteg som utbrott av ett romantiskt, isolerat geni, erinrar om en anmärkning hos Thornton Wilder: ”Det går att skriva fascinerande böcker där man noga utelämnar allt det grundläggande.”⁸

En minoritet inom en Minoritet

Vad det gäller, då vi ska ta fram denna glömda historia, är inte bara de tre banor jag har i mitt huvud, eller att återföda en politisk modell som nu i huvudsak är passerad (dvs SWPs).⁹ Innan vi slår upp de marxistiska kapitlen i Blochs, Perles och Slobes liv, måste vi ta fram den miljö där ett gäng kallakrigsrevolutionärer med konstnärlig förmåga och icke-konformistisk känslighet kunde operera utanför en rad faktorer av rådande sociala konvention i sina kreativa och personliga historier.

⁶ Peter Bloch, *La-Le-Lo-Lai: Puerto Rican Music and Its Performers* (New York: Plus Ultra, 1973), 16.

⁷ Malcolm MacDonald, *Schoenberg* (New York: Oxford, 2008), 12, 25.

⁸ Från ett berömt brev till Gertrude Stein, 16 september 1933, Edward Burns, ed., *The Letters of Gertrude Stein and Thornton Wilder* (New Haven: Yale University Press, 1996), 143.

⁹ För en analys av de komplexa grunderna till förändringarna hos SWP, se Alan Wald, [”A Winter’s Tale Told in Memoirs”](#), *Against the Current* #153 (July-August 2011..

Som kulturell minoritet inom en politisk minoritet var Bloch, Perle och Slobe bland de som lite halsbrytande skulle kunna kallas "cannonitiska bohemer", vilket tvingar oss att beakta en rad familjeförhållanden.¹⁰

Det sägs att det i deras organisation skulle ha varit förbud mot att trotsa den obligatoriska normaliteten och ha icke-konformistiska sexuella läggningar.

Men Bloch var till exempel enligt alla uppgifter en dold gay.¹¹ Slobe var en bisexuell kvinna och uppburen inom SWP för sina politiska teckningar under signaturen "Laura Gray."¹²

Under pseudonymen Laura Gray ritade Laura Slobe hundratals teckningar till SWP:s press (*Labor Action* och *The Militant*)

Även om jag fokuserar på efterkrigstidens SWP så fanns även en rad utbrytargrupper och rivaler till den cannonitiska trotskismen med likartad karaktär vad gäller att bakom en konformistisk yta hysa en blandning av kulturella och sexuella rebeller.

Både Noah Greenberg (1919-66), grundare av New York Pro Musica och William Simon (1930-2000), en framstående specialist på sexualitet och tidig förespråkare för gay-rättigheter, var under 40-talet medlemmar av det konkurrerande Workers Party (efter 1949 kallat Independent Socialist League). Under 1950-talet fortsatte tidskriften *American Socialist* att vara källa till politisk-kulturell insikt och inspiration, medan tidningen *Correspondence*, med sin musa C. L. R. James (1901-89), överträffade alla genom sitt fokus på ungdom, kvinnor och ras.¹³

¹⁰ Dessa termer kan dåför tiden knappast ha använts samtidigt, enär "bohemeri" ofta innebär uppror av marginell karaktär som saknade en vision av omfattande social förändring av det slag SWP var för.

¹¹ Sådana tankar uttrycktes till Wald under personliga intervjuer med George Weissman, 8 mars 1983, resp Ernest Mandel, 2 juni 1984.

¹² Detta uttrycktes empatiskt för Wald i en intervju med Demila Jenner, 17 juli 1981. "Bisexuell" var den term som Jenner använde för att beskriva sig själv, Laura samt en annan kvinna i SWP.

¹³ För en diskussion om korrespondensen, se Rachel Peterson, "Correspondence: Journalism, Anticommunism and Marxism in 1951s Detroit", i Robbie Lieberman and Clarence Lang, eds., *Anticommunism and the African American Freedom Movement* (New York: Palgrave, 2009), 115-160. För *The American Socialist* se: <http://www.marxists.org/history/etol/newspape/amersocialist/index.htm>. Det fanns även andra politiska strömningar. Christopher Phelps fann i en essay om "Socialism and Sex" i ett nr från 1952 av *Young Socialist*

Även på 60-talet växte det fram celebriteter inom motkulturen med olika slags trotskistiskt förflutet – Art Kunkin (f 1928), skaparen av L.A. Free Press och associerad med Timothy Leary; Marvin Garson (data ej kända), grundare av San Francisco Express (där han år 1969 ropade på ”Queer Power”); Barbara Garson (f 1941), författare till ”MacBird” (1966); Henry Spira (1927-98), framstående inom rörelsen för Djurens rätt; och Dave van Ronk (1936-2002) folk- och bluesångare i Greenwich Village.

Ryktet att Star Treks skapare Gene Roddenberry (1921-91) under sin tid i SWP hade stött den argentinske trotskisten/UFO-entusiasten Juan Posadas (Homero Rómulo Cristalli Frasnell, 1912-81) har dock aldrig kunnat bekräftas.¹⁴ Men det finns fler dolda förhållanden inom Yttersta Vänstern och kreativt framstående icke-konformistisk än vad som är allmänt känt: Exempelvis delade James P. Cannon februari 1935 talarstol i San Francisco med den kaliforniske trotskisten Norman Mini (data ej kända); och 15 år senare blev Mini, som av Henry Miller kallades för en kombination av Franz Kafka och Big Bill Haywood, mentor för den visionäre science-fiction-författaren Philip K. Dick (1928-82).¹⁵

Heteronormativitet och trotskism

Utmaning mot sexuella konventioner har ofta samband med utmaning mot sociala och politiska konventioner. Det är knepigt att koppla ihop dagens terminologi med tiden före Stonewall, men detta samband skulle kunna förklara varför den trotskistiska rörelsen alltid haft en närvaro av gays, lesbiska och bisexuella. Lättast att identifiera är där en rad författare: Claude McKay (1889-1948), Florence Becker (1895-1984), John Wheelwright (1897-1940), Parker Tyler (1904-74), F. W. Dupee (1904-79) och Robert Duncan (1919-88).

Poeten och journalisten och den livslånge trotskisten Sherry Mangan (1904-61) var av kvinnojägartyp, men hade även rad förbindelser med homosexuella kulturpersoner, såsom Gertrude Stein (1874-1946), Alice B. Toklas (1877-1967), Mary Butts (1880-1937), Robert McAlmon (1895-1956) och Maurice Grosser (1913-86), vilken målade ett nakenporträtt av Mangan.¹⁶

I juli 1932 förde Mangan, som tolkade librettot till Mozarts Idomeneo (1781) och andra operor, sin nära kamrat, kompositören Virgil Thomson (1896-1989) – som förestod en till stor del gayinriktad salong vid New Yorks Chelsea Hotel på West 23rd Street – till SWPs högkvarter. Mangan introducerade James P. Cannon för Thomson, som kort därpå gav ett ”musikaliskt porträtt” av Cannon (som då kallades ”yrkesrevolutionär”), precis som han förut gjort så med Mangan (kallad för ”Barden”).¹⁷ George Weissman, som ledde SWPs bokförlag from 1947, berättade att Lincoln Kirstein (1907-96), gay och en av de som grundade New York City Ballet, ibland kom till Weissmans lägenhet och frågade efter Mangan, som bodde där mellan sina turer i Europa och Latinamerika.

(utgiven av Socialistpartiets ungdomsgrupp), och publicerade 2008 en informativ kommentar om detta dokument och om ämnet i såväl *The Journal of the History of Sexuality* och i *New Politics*; den senare versionen finns online: <http://newpolitics.mayfirst.org/fromthearchives?nid=100>

¹⁴ Frågan diskuterades på flera håll, t ex: http://groups.yahoo.com/group/swp_usa/message/11501.

¹⁵ Mini beskrivs i Henry Miller, *Big Sur and the Oranges of Hieronymus Beach* (New York, New Directions, 1957), 61. Cannon diskuterar sin gemensamma plattform med Mini i ett brev av 25 februari 1935 till A. J. Muste; Jag tackar antikvaritsbokhandlare Walter Goldwater (1907-85) som delgav mig detta.

¹⁶ Se min dubbelbiografi, *The Revolutionary Imagination: The Poetry and Politics of John Wheelwright and Sherry Mangan* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1983).

¹⁷ Båda listas i Thompsons arbeten: <http://www.virgilthomson.org/worksfiles/portraits.PDF>. [denna länk fungerar inte]

En del av efterkrigstidens trotskister var erotiska frifräsare i stil med Maya Deren (1917-61), den avantgardefilmare som var aktiv i partiet under större delen av 30-talet.

Där fanns även ”sexualradikaler” som attraherades av teorierna hos Wilhelm Reich (1897-1957), en i Österrike född psykoanalytiker som via marxismen hävdade att neuroser berodde på samhällsordningen och satte ökad sexuell förmåga som bot; vilket ju var mums för måns för unga kulturrevoltörer. Sedan han 1939 flyttat till Förenta Staterna började Reich bygga lådor som han kallade ”orgonackumulatorer”, vilka han trodde kunde fånga in sexuell energi från omgivningen. Reichs patienter satt inuti dessa lådor, ett av de många oortodoxa dragen i hans terapeutiska behandling.

Även om Reich inte var någon politisk följeslagare till Trotskij hade de i början av 30-talet en korrespondens och kan även ha träffats.¹⁸ Många av de som följde Trotskij tog starkt intryck av Reichs bok *Fascismens masspsykologi** (1933).

Följeslagare till Reich inom Vänstern

Reichs yngsta dotter, Lore Reich (f 1928), var vid andra världskriget slut aktivist i SWPs ungdomsrörelse ”International Socialist Youth”.¹⁹ Konstnären och poeten Jeanne Morgan (ej kända data) som längre fram blev Cannons sekreterare, träffade som tonåring Lore på ett trotskistiskt sommarläger 1945 och minns henne som en ”långbent, häftig” [orig: *zahftig*, vilket är jiddisch för ’angenämt burdus’. Öa] tjej med blänkande svart hår, glad och lycklig, sofistikerad och intelligent.²⁰

Lore, som stod nära SWPs avdelningsledare Ray Sparrow i New York (Sparrow 1915-85, hade ”partinamnet” Art Sharon), erkände att hon var dotter till den berömde Wilhelm, men gav sällan den informationen helt frivilligt. Trots att Lore studerade till psykoanalytiker stödde hon inte sin faders uppfattning. Även hennes man Julius Rubin (1921-2004), som senare blev ekonomisk historiker vid University of Pittsburgh, var aktiv.²¹ Framme vid 1951 hade de båda av sagt sig trotskismen och utvecklade som doktorander sina egna ekonomiska och politiska teorier. Flera medlemmar av SWP var emellertid djupt hängivna reichianer, men många andra bara nyfikna och inte övertygade. Christy C. Moustakis (1911-89, som hade ”partinamnet” Chris Andrews) hade under 11 månader varit en av Trotskijs livvakter i Coyoacán, Mexico. Han var son till Constantine Christou Moustakis (1883-1925), vilken av Greklands regering adlades till tack för sina politiska insatser.

Christy hade examinerats vid Staunton Military Academy och Bowdoin College, och blev därpå doktor i historia vid Harvard University. Han kom 1938 till New York City där han rekryterades till SWP av Joseph Hansen (1910-79). Under 40-talet for Christy kring i USA och visade filmer han gjort om Trotskij, och arbetade sedan fram till 1945 för tidningen *The Militant*.

I en rad brev från tiden mellan 1951 och 1953, diskuterar Christy, som då ej längre var formell medlem av SWP, men fortfarande sympatisör, sina erfarenheter av reichiansk terapi med Demila Sanders (1911-2006), vilken 1944 hade antagit uppgiften att vara med och ta

¹⁸ Se diskussionen om frågan i Christopher Turner, *Adventures in the Orgasmatron: How the Sexual Revolution Came to America* (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2011), 186-90.

* Se [Fascismens masspsykologi: Ideologin som materiellt våld](#) (bokens 1:a kapitel) – Red

¹⁹ Under 1940- och 50-talen hade SWP inget ungdomsförbund; däremot fanns det i en rad städer klubbar för unga SWP-anhängare, men med varierande namn. ”International Socialist Youth” var namnet i New York och ”Socialist Youth Club” i Los Angeles.

²⁰ Odaterat brev från Jeanne Morgan till Wald, troligen 1983.

²¹ I ett brev av 21 maj 1980 till Wald, beskrev Weissman Lore Reich som närstående Sparrow och sa att både hon och Julius Rubin var aktiva medlemmar i flera år.

hand om Natalja Trotskij i Mexico.²² Christy beskrev hur han 1945 börjat behandlas av Reich personligen, i tron att Reich funnit ”en psykoanalytisk genväg, som då den inte krävde en lång och utdragen behandling, var tillgänglig för flertalet”.

Sex år senare, då han bodde i Reno, läste han fortfarande Reichpublikationer, men förbryllades av Reichs senare uttalanden kring fysik, astrofysik, medicin och matematik. Hans intresse svängde över till hypno-analys (en kombination av hypnos och psykoanalys) och senare flyttade han till New York City där han arbetade som korrekturläsare på *New York Times*.²³

Trotskistiska kollektiv

Andra trotskister ägnade sig åt kollektivboenden och öppna, icke-ägande och tillfälliga grupp-äktenskap. Detta inbegrep två 1940- och 50-talens ledare för SWP i södra Kalifornien, Murry Weiss (1915-81) och Myra Tanner Weiss (1917-99), vilka också var måna om att släppa fram kvinnor inom SWP. De två weissarna, som ibland hade politisk strategi för sina kärleksaffärer – som den affär Myra hade med Trotskijs sonson – inspirerade ett kollektiv i Los Angeles vilket under slutet av 40-talet kallades ”New England Street Commune”, men som fram mot mitten av 50-talet hade flera andra namn.

Adelsmärket, i weissarnas relation, som på olika sätt kopierades av andra och vilka även de ibland kallades ”weissare”, var ett otadligt politiskt samarbete, som fortsatte även då de två upprätthöll andra heterosexuella förbindelser.

Några av dessa romanser bestod i årtionden. Mest känd bland dessa var den 25-åriga förbindelsen mellan Myra, som vid tre tillfällen var SWPs kandidat till vicepresident i USA, och den yngre Henry Spira, som i *The Militant* skrev åtskilligt om de viktiga medborgarrättsfrågorna under namnet ”Henry Gitano”.²⁴

Ett antal öppna förhållanden inom SWP höll på livet ut, som det mellan George Novack (1905-92) och Evelyn Reed (1905-79), vilka inte var ”weissare” utan hade Jean-Paul Sartre och Simone De Beauvoir som förebild. Andra sådana tog så småningom slut, som det mellan Weissarna. Efter ett slaganfall lämnade Murry 1960 SWP och blev terapeut. Denna nya karriär bröt det centrala i hans allians med Myra, som också hon då stod utanför SWP men föraktade terapi; och Murry flyttade ihop med en ung radikal psykolog.

Flera kvinnor i dessa icke-monogama relationer var stolta över sin autonomi och talade senare i livet uppriktigt om sina ”öppna äktenskap”.²⁵ Men där fanns även privat uttryckta klagomål. Rörelsen var fortfarande mansdominerad, avund var inte lika lätt att radera i praktiken som i teorin, och tillämpande av antiborgerlig icke-bundenhet kunde fungera som mask för dåligt sexuellt uppförande.²⁶

²² Demila var ursprungligen gift med Duncan Ferguson, en SWP-medlem som delade uppdraget i Mexico, men är senare i livet känd som Demila Jenner.

²³ Brev från Christy Moustakis till Demila Sanders, 18 mars 1952, med tack till Demila (Sanders) Jenner. Demila rapporterade till Christy om sina äventyr bland följeslagare i Reich-riktningen, några av dem trotskister och andra inte, och beskrev ett möte med Reichs äldre dotter, Eva Reich (1928-2008). För Eva Reich, se Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=rU3wNgrxLwc>.

²⁴ Brev från Nora Ruth Roberts till Wald, 4 mars 1995. Se Peter Singer, *Ethics into Action: Henry Spira and the Animal Rights Movement* (Boston: Roman and Littlefield, 1998) för mera detaljer om Spiras aktiviteter.

²⁵ Myra Weiss gjorde så vid ett minnesmöte över Murry. Källa är ett brev av 3 januari 1995 till Wald från Nora Ruth Roberts.

²⁶ Alla de personliga intervjuer och all korrespondens med kvinnor som citeras i denna essä har referenser till detta slags frågor.

Fraktionalsm och trångsynthet

Inte heller i andra avseenden var livet inom den radikala rörelsen ett helt skimrande gullegull. Alltifrån sin start bar trotskismen på ett arv av organisatorisk fraktionalsm, som i längden gav de flesta självutnämnda leninistiska partier en anstrykning av fanatisk kult, även om Cannoniterna var de ”minst dåliga” ibland dessa. År 1943-46 visade George Perle sina huggtänder i Cannon-majoritetens attack mot den lilla Goldman-Morrow-tendensen, en opposition som var mera framsynt i sin bild av den kommande efterkrigstiden. Perle som då skrev under namnet Georg Sanders (moderns flicknamn) förmåddes att försvara en ortodox dialektisk materialism emot Jean van Heijenoort (1912-86), en av Trotskijs personliga sekreterare, vilken efter 1949 blev auktoritet på den matematiska logikern Kurt Gödel.²⁷

I början av 60-talet stod Peter Bloch mitt i en hård strid inom SWP över den kubanska revolutionens karaktär. Även om han inte var lierad med någon av de stridande fraktionerna, med deras tydliga drag av överdriven sekterism, så fördömdes han under namnet ”Trent Hutter” av sitt överhuvud Joseph Hansen för att ha fallit ner i en ”kloak”.²⁸

Paradoxalt nog var det sympati för den unga kubanska revolutionen som banade väg för Fjärde Internationalens återförening 1963 och Bloch spelade själv en notabel roll i framväxten av denna nya konfederation. Efter Hansens död 15 år senare var det delvis genom sin bedömning av den kubanska revolutionen som SWP degenererade till dagens krets av helt oigenkännelig avrättningspatrull.

Förutom en rad andra brister göder fraktionalsm trångsynthet, hårda omdömen (en benägenhet att dra snabba moraliska och personliga domar mot de som verkar avvika) och ett sätt att se på andra som verktyg för direkt politiska mål. Fraktionalsm ger ofta ett slags pytonormsmässig politisk ortodoxi, vars kramar dödar kreativitet och självständighet.

Fraktionsmiljöer kan vara grogrund för en fast trångsynthet maskerad till påstådd omsorg om revolutionär renhet och en ”proletär” policy. Program och orientering är grundläggande för en socialistisk rörelse, men fraktionell mentalitet förvandlar marxistisk terminologi till skällsord (”reformist”, ”centrist” och ”småborgare” är de mest kända) som snarare skapar en proletär mystik än en effektiv närvaro i arbetarklassen.

Man behöver inte anklaga någon särskild, men det ofta fraktionshärjade efterkrigstidens SWP blev i viss grad smittat av det homofoba, sexistiska och rasistiska samhälle i vilket man ingick. Det är i enlighet härmed nödvändigt för historiker att blottlägga ett ramverk som visar fram ”intersektionalitet” inom Vänstern likaväl som i andra delar av samhället.²⁹ Många av dessa yttringar har inte kommit fram i ljuset förrän i den senare tidens förändrade kulturella klimat. Omkring år 1969, t ex, chockades många av de från Nya vänstern som då gick med i SWP av alla de tecken som uppdagades i partiets oskrivna policy gentemot medlemskap för homosexuella. Hur denna regel hade utvecklats behöver ännu få en förklaring.³⁰

Helt säkert är att det under 30-talet hade funnits ledare som antogs vara gay. En av dessa var Grant Cannon (? – 1969, ej släkt med James P. Cannon), en prominent trotskist i Ohio, och en

²⁷ Se George Sanders, ”Another Answer to Comrade Loris [van Heijenoort]”, *Internal Bulletin* (New York: Socialist Workers Party) V, no. 4 (October 1943): 11-15.

²⁸ Se Joseph Hansen, *Dynamics of the Cuban Revolution* (New York: Pathfinder, 1978), 122, 124.

²⁹ ”Intersektionalitet” är en term i feministisk sociologisk teori beträffande metoder i studier av brist på social jämlikhet i vilken dessa tre former av förtryck sammanhänger. För en banbrytande studie kring dessa frågor, med relevans för ämnet i denna essä, se W. Chris Johnson, ”Sex and the Subversive Alien: The Moral Life of C. L. R. James”, *International Journal of Francophone Studies* 14, No. 1 & 2 (2011), 185-203.

³⁰ Historikern Christopher Phelps har forskat i detta ämne under flera år.

annan var Thomas Stamm (ej kända data), vilken 1935 bröt med den trotskistiska rörelsen för att istället bilda Revolutionary Workers League.³¹

Den ursprungliga SWP-medlemmen George Breitman (se not 4) berättade för mig att homosexuella hade varit både medlemmar och ingått i ledningen för Newark SWP under 30- och 40-talen; och han menade som avdelningsledare att frågan om deras sexuella läggning inte spelade någon roll.³²

Men efter Andra världskriget ändrades uppenbart läget. Phil Clark (1921-92), en av SWPs tidigare vice avdelningsorganisatörer berättade för mig att han i slutet av 40-talet tvingats bort från sin post på Manhattan, detta sedan en ung arbetare hade klagat för medlemmar i riksledningen att Phil hade flörtat med honom. Phil beskrev hur han därpå hade ett möte med George Novack, vilken med intellektuellt högmod rekommenderade honom att för tillfället träda tillbaka och låta sig "botas" av en freudiansk psykoanalytiker.³³

Senare sades det att orsaken till detta slags uteslutningspraxis var "säkerhet" — tron på att homosexuella genom sin känslighet för utpressning skulle kunna bli "informatörer". Men då det vid denna tid finns mycket få belägg på någon som helst oro över potentiella utpressare så motiverades sådana åtgärder mycket mera troligt av brist på kunskap och rädsla för avikelser.³⁴

Uttryck för fördomen att homosexualitet är ett tecken på social dekadans och tanken att potentiella rekryter ur arbetarklassen skulle skrämmas bort av att här fanns sådana som var gay – allt sådant är känt inom SWP.³⁵

En mystisk figur

En trångsynt atmosfär kan vara anledningen till att Peter Bloch aldrig helt släpptes in i den US-amerikanska trotskiströrelsen: han verkade på 50-talet alltid vara något slags svårbegriplig person, en "mystisk figur".³⁶ Att göra en säker bedömning på någons sexuella läggning kan vara en kvistig affär och Bloch var särskilt tystlåten om sin. Det enda tydliga i hans framtoning var att han var mager och bräcklig, något i stil med en liten fågel.³⁷

Förutom spekulationer från de närmaste vännerna är allt vi här verkligen vet, att han bodde i Uptown Manhattan och att hans liv där cirklade kring modern, Else Israel Bloch, "till vilken hans anknytning gick långt över en vanlig sonlighängivenhet".³⁸

De delade lägenhet alltifrån sin ankomst 1949 fram till hennes död 1988; hon är den enda person med vilken Bloch medgav en känslomässig relation, förutom för Louise Fölsche

³¹ I en intervju med Wald i Ann Arbor 27 juni 1990 uttryckte B. J. Widick förvissningen om att Grant Cannons sexuella läggning var vitt känd inom den trotskistiska rörelsen. Uppfattningen att även Stamm var homosexuell nämns i ett antal sammanhang, inklusive ett brev från George Breitman till Wald, 14 mars 1985.

³² Brev från George Breitman till Wald, 14 March 1985.

³³ Dock skrev Breitman till mig 14 mars 1985 att han var skeptisk till vad Clark mindes beträffande Novacks roll. Se även Patrick Quinns runa över Clark i *Against the Current* #40 (September-October 1992): 49. Quinn rapporterar att efter andra världskriget så "begärde organisationen [SWP] att ett antal av dess gay-medlemmar skulle utträda".

³⁴ I ett brev från George Breitman till Wald, 14 mars 1985, markerar Breitman att han innan 1960-talet aldrig hade hört någon ledande grupp inom SWP diskutera bekymmer om homosexuella som medlemmar eller som mål för utpressning. David Thorstad, som är expert på SWP och homosexualitet, vidhåller att det inte fanns någon linje om att utesluta homosexuella män av säkerhetsskäl förrän mot slutet av 60-talet. Se: <http://archive.org/details/GayLiberationAndSocialismDocumentsFromTheDiscussionsOnGayLiberation>.

³⁵ Referenser till dessa attityder i såväl den kanadensiska som den U.S.-amerikanska rörelsen kan hittas i en sektion kallad "The Gay Question": <http://www.socialisthistory.ca/Docs/History/Raphael-1960-Trotskyism.pdf>.

³⁶ Brev från George Weissman till Wald, 13 februari 1983.

³⁷ Ibid. Bloch refererade härvid till och med till sig själv; se den självbiografi som citeras i fotnot 39.

³⁸ Ibid.

(1864-1945), som var Elses barnflicka och kamrat alltsedan 1890-talet. Blochs far, en framstående judisk medicinforskare som 1943 hängdes av Gestapo, nämns bara tillfälligtvis.³⁹

Eftersom Bloch var flykting måste han agera med viss politisk försiktighet. Hans status skulle, såväl innan som efter det att han 1955 fick medborgarskap, kunna råka i fara om han blev känd som anhängare till marxistiska organisationer i USA eller innan dess även så i Europa. Trots det gick han inte helt under jord. ”Trent Hutter” betraktades som partimedlem av andra i SWP, han både erhöll och skrev i SWPs internbulletin, gav olika föredrag på möten som ordnades av partiavdelningar, höll lektioner på Mountain Spring Camp, ett ställe i New Jersey där SWP brukade hålla sina sammandragningar.⁴⁰ Ställd inför 50-talets obligatoriska heterosexuallitet och antiradikala repression kan delar av hans personliga förtegenhet ha berott på att han fruktade ett öde som det för Oscar Wilde, vilken ju åtalades och fängslades för oanständighet.*

Visade Blochs texter för SWP någon ”gaykaraktär”? Sexuella identiteter är allt för mångahanda för att knytas till ett enstaka ordval; svepande generaliseringar är tvivelaktiga. Bloch gav emellertid uttryck för många synsätt som förvisso utmanade Vänsterns förhärskande heterosexuella ortodoxi. En överraskning var hans framhävande av det som skrevs av W. Somerset Maugham (1874-1965), en uppskattad och högt betald engelsk författare som bodde i exil i Förenta Staterna. Maugham bodde helt öppet med manliga partners men var försiktig med att tillkännage sin homosexualitet. Jag är inte bekant med några andra tecken på marxistiska kontakter hos Maugham, vilkens författarskap för några år sedan togs till grillning i en uppmärksammat artikel av den forne trotskisten Christopher Hitchens.⁴¹

1960 publicerade Bloch sin artikel ”W. Somerset Maugham and the Social Question” (1960) med ett långt försvar för Maughams konstnärliga insatser. Detta gjordes i SWPs tidskrift *International Socialist Review* [ISR, vilken dock inte har några samband med den nutida tidskriften med samma namn som publiceras av the International Socialist Organization. Red för *Solidarity*]. Bloch beskriver där Maughams *Sammanfattning* (1938, sv. övers, 1951) som ”en av 1900-talets mest beundransvärt kloka böcker”.⁴²

Hans argument är att Maughams ”personliga filosofi” visar att den var ”relaterad till marxistiskt tänkande”, och att Maughams första bok *Liza av Lambeth* (1897 / sv. övers 1942) är ”ett pionjärverk inom fältet moderna proletärromaner”. Som återkommande skribent i samma tidskrift blev jag ett tiotal år senare så fascinerad av djärvheten i detta påstående att jag inledde en korrespondens med Bloch, på vilken han entusiastiskt svarade.

Vid 1960 hade Blochs syn på Maugham fått en del SWP-are att höja på ögonbrynen, men än mer häpnadsväckande för den tidens läsare av *The Militant*, *Fourth International* och *ISR* var tonen i hans artiklar om amerikansk musikteater, som då stod på sin höjdpunkt, och om

³⁹ Huvudkälla till hans familjehistoria är dagboken och självbiografin, *When I Was Pierre Boulanger: A Diary in Times of Terror* (New York: The Poet's Refuge, 2002). Volymen innehåller fotografier på hans mor, Louise Fölsche, honom själv, och ett halvdussin andra, men inget på hans far.

⁴⁰ ”Danger Signals in Cuba” var ett sådant bidrag till *Internal Bulletin*; se Hansen, *Dynamics of the Cuban Revolution*, s 149-56. Hutter beskrivs där som ”SWP-medlem”, vid en tid då delar av hans privata korrespondens kring Fjärde Internationalen publicerades i [The Struggle to Reunify the Fourth International \(1954-63\): Volume IV](#) (New York: Education for Socialists, November 1978), s 83. Hutters övriga offentliga verk listas i ett brev från George Weissman till Wald, 13 februari 1983.

* Om detta, se [Oscar Wilde](#) (Wikipedia) – Red

⁴¹ Se: [Poor Old Willie](#).

⁴² Idag är denna bok slutsåld och anses vanligen inte som något av Maughams mer betydande arbeten, utan mera som en självbiografisk källa. Se Trent Hutter, [”W. Somerset Maugham and the Social Question”](#), *International Socialist Review* 21, no. 3 (Summer 1960).

Hollywoods filmer.⁴³ Bloch var särskilt tagen av musikalerna, av vilka en del gjordes till filmer och där några härstammade från den amerikanska scenens gamla ”musiklustspel”. I motsats till de flesta andra inom Vänstern, som betraktade nästan allt från Broadway och Hollywood som kommersiellt fluff, så ansåg Bloch dessa verk vara vitala och genuina kulturprestationer.

Enligt *Militants* redaktör George Weissman, så växte det därför fram en allmän ilska emot Blochs ”urusla filmrecensioner” och många av de SWP-are som varit på hans lektioner vid Mountain Spring Camp lade fram sina invändningar mycket precist. Bloch blev oerhört häpen och sårad av vad han menade vara en tendens att döma konsten efter ”politisk måttstock”.⁴⁴ Ändå vidhöll han sitt synsätt: ”filmen... är i vår tid massornas konstform... och förakt för lättare underhållning en dumhet”.⁴⁵

Bland de hollywoodproduktioner som Bloch särskilt uppskattade var George Cuckors ”A Star is Born” 1954 med Judy Garland, Vincente Minnellis 1951 ”An American in Paris”, med Gene Kelley; och Gene Kelleys 1952 ”Singing in the Rain”, där Kelley även var med. Han högtaktade en oberoende lågbudgetfilm från 1953, ”Little Fugitive”, om ett ensamt barn på Coney Island.⁴⁶ Samtidigt med det skrev Bloch kreativt om Leo Trotskijs *Litteratur och Revolution*, William Faulkners *En legend* (”en revolutionär roman”), sovjetisk musik, Gerhart Hauptmans skådespel (Hauptman stödde tiden före Hitler de homosexuellas och könsöverskridandes rättigheter i Tyskland) och böcker samt filmer om nazisterna.⁴⁷

Under 1983 skrev Bloch, som svar på mina frågor huruvida han hade reviderat några av sina förutvarande ställningstaganden: ”Jag tror fortfarande på det mesta eller nästan allt av vad jag skrev i Trent Hutter-artiklarna; men kommer särskilt ihåg en något kritisk artikel om Cecil B. de Milles verk, vilken uppenbart hade sin grund i otillräcklig kunskap; ty ett par år senare insåg jag att han var mästare i monumentalfilmen som epos, en artist och människa med djup religiös övertygelse och som ville använda filmen pedagogiskt.”⁴⁸

Går man igenom vad Bloch skrivit efter sin trotskistiska tid, från 60-talets mitt till hans död, så finner man en uppenbar kontinuitet; trots att han även fokuserade på Puerto Rico. Många av de teman och frågor som utmärkte Trent Hutter återkommer i nya sammanhang med nya varianter på hur han skrev under sina trotskistiska år.⁴⁹

Marxistisk skolning

Som halvt hemlig revolutionär under 50-talet var Bloch en genompolitisk person med god marxistisk skolning även om han främst ville skriva kulturartiklar. Under dessa år skrev han samtidigt som ”James Parker” i den belgiska yttervänstertidningen *La Gauche*. Hans förbindelser med Fjärde Internationalen började under Belgiens direkta efterkrigstid då Bloch

⁴³ I ett brev av 19 augusti 1956 från Joseph Hansen till Duncan Ferguson, citeras kontroverser kring Hutters artiklar. I ett brev av 27 oktober 1957 från Ferguson till Hansen, beskrivs Trents politiska bedömning av Maugham som ”farsartad”.

⁴⁴ Brev från George Weissman till Wald, 13 februari 1983.

⁴⁵ Trent Hutter, [”The Workers’ stake in Bourgeois Culture: A Socialist Looks at Art”](#), *Fourth International* 17, no. 1 (Winter 1956)

⁴⁶ Trent Hutter, [”The American Motion Picture Today: What Unions Can Do To Get Better Movies”](#), *Fourth International* 16, 1 (Winter 1955)

⁴⁷ George Novack redigerade ofta dessa uppsatser, men gjorde enbart stilistiska ändringar — för att minska på de europeiska inslagen i val av pronomen etc.

⁴⁸ Brev från Peter Bloch till Wald, 17 augusti 1983.

⁴⁹ Detta är särskilt tydligt i en uppsats från 1983 med rubriken ”The Unreliable Writer”, där Bloch insisterar på att ”En författare värd vår respekt måste vara icke-konformist.” Peter Bloch, ”The Unreliable Writer”, *Unveiling Cuba* (november 1983): s 8.

mötte Ernest Mandel (1923-95), en jude född i Frankfurt, vilkens motståndsaktiviteter fick honom inspärrad i det tyska koncentrationslägret Dora.

Enligt en forskning som citeras i Jan Willem Stutjes biografi över Mandel så blev Bloch under sin tid i USA främsta länk för information mellan SWP och Fjärde Internationalens Internationella Sekretariat, den organisation som Cannons parti officiellt hade lämnat 1953.⁵⁰ Fastän Stutje refererar till hans roll som ”offentlig hemlighet” är den svår att rekonstruera eftersom Bloch längre fram beslöt att helt eliminera den trotskistiska fasen av sitt liv (ungefär 15 år) i sitt självbiografiska material.⁵¹ Då han 2002 gav Stutje information till dennes biografi om Mandel, så insisterade Bloch på att skydda sin identitet genom att kalla sig ”Karl Manfred” – en biroll i Alfred Hitchcocks film ”Torn Curtain” (1966).⁵²

Någon gång på 50-talet började Bloch göra resor till Puerto Rico, ibland tillsammans med sin mor, och blev vän med en kusin till Puerto Ricos radikala poet Julia de Burgos (1914-53). Spanska var ett av de fyra språk han talade flytande, och han betonade där sin moders ”spanskjudiska” arv (vilken term han föredrog framför sefardisk).⁵³ Man kan undra om hans attraktion stärktes av hans politiska kontakter med Internationella Sekretariatet; vilket då, under ledning av Michel Pablo (Michalis N. Raptis, 1911-86) och Mandel blev allt mer inriktat på ”tredje världen”; med betoning på Nordafrika och Latinamerika. Vid 1960 kom Bloch fram till en egen teori om Puerto Ricos ekonomiska utveckling, där han trodde att en substantiell förändring var på gång och att ön inte längre blott kunde betraktas som USAs koloni.

Enligt vad Stutje kom fram till hade Bloch en mycket positiv attityd visavi SWP och var angelägen om att medverka till en smidig återförening med Förenade Sekretariatet. Huvudproblemet var SWPs tendens till dogmatism och politisk sekterism, vilket var särskilt tydligt i deras polariserade attityd gentemot Isaac Deutschers böcker. Men Bloch fortsatte vara vän med en grupp SWPare han var bekväm med. Det handlar i huvudsak om redaktörerna Weissman och Hansen och sådana partimedlemmar som uppskattade klassisk musik, såsom Art Preis (1911-64) och Ethel Preis (?-1966) samt artister sådana som Laura Slobe.

”Farliga tecken på Cuba”

Vad som hände 1961 är inte fullt klart. När både SWP och Internationella Sekretariatet gav positiva svar till den kubanska revolutionen första utveckling ställde sig Bloch i sina kommunikationer med Mandel positiv till en återförening. På väg till ett avgörande möte med Cannon i Californien sommaren 1961, där de skulle diskutera stegen i en sådan utveckling, gjorde Mandel ett hemligt stopp i New York för att få vägledning av Bloch; som stod för hans kostnader.

Även om Bloch hösten 1960 lagt fram en essä om Puerto Rico för *International Socialist Review*, vilken dock inte antogs, och sen hade ett möte med SWP-ledningen om detta, fortsatte olikheterna att utvecklas.⁵⁴ Våren 1961 hade Bloch en brett diskuterad artikel i SWPs internbulletin, ”Danger Signals in Cuba”, där han menade att Cuba gått in i proletariats diktatur (dvs hade blivit ”en arbetarstat”) men, genom bristen på det slags arbetarklasspolitisk demokrati som förespråkats av Marx och Lenin, snabbt degenererade till stalinism.

⁵⁰ Se en artikel om Stutje av Wald: [A Mandel for All Seasons](#)

⁵¹ Bloch gick så långt som till att insistera på att hans beslut om att skriva för femtiotalets trotskistiska publikationer mera grundades på ifall de skulle ge honom en värdig plattform än på politisk trohet.

⁵² Jan Willem Stutje, *Ernest Mandel: A Rebel's Dream Deferred* (London: Verso, 2009), 104.

⁵³ Bloch kan ses i en spanskspråkig intervju på Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=h4vsa2tz8K0>.

⁵⁴ George Weissman till Wald, 13 februari 1983.

Hansen angrep då Bloch med att hans argument väsentligen hade ”tagits” från USAs ”State Department”, en formulering som knappast bidrog till en varm framtida relation.⁵⁵ Detta verkar ha varit slutet på all officiell kontakt med SWP, även om Weissman ändå ordnade med en kort träff mellan Bloch och Mandel i New York 1967.

Politiskt tryck från samhälle och historia påverkar givetvis individernas karaktär och inre svängrum och det finns förstås personliga drag i hur en mångfacetterad person som Bloch påverkades av 1950- och 60-talens atmosfär. Blochs eftertrotskistiska utveckling inom politik och kulturellt tänkande var av ett eget slag, sui-generis. Precis som hans artiklar om musiker, filmer och böcker trotsar de varje slags klassificering, även om man kan finna efterklanger till attityder som emanerar ur såväl trettiotaldepressionen som ur Andra världskriget.

Uppväxt som jude i Tyskland och på sin faders sida i en distingerad läkarfamilj, drogs Bloch mera till sin mors arv med spanska förfäder. Som 30-talsstudent i Tyskland och England kände han sig kluven av Spanska inbördeskriget, och beskrev sin hållning som ”inte neutral men opartisk”.

Äcklad av de båda sidornas våld kände han en attraktion till högens konservativa kultur-traditioner, men identifierade sig även med de fattigas lidande.

Under Andra världskriget då hans föräldrar gömde sig i Belgien, drogs Bloch in i belgiska motståndsrörelsen men rymde under pseudonym även till Schweiz. Men hans linje var mindre internationalistisk, han var helt för de Allierade; han skyltade i sin lägenhet med en byst av Winston Churchill och i hela sitt liv gav han starka uttryck för sympatier med hållningen hos Charles de Gaulle.⁵⁶

Bloch gjorde sig inte av med dessa tidigare synsätt då Mandel rekryterade honom till trotskismen; precis som han inte blev uttalad antimarxist då han blev starkt anti-Castro. Efter sin separation från SWP retuscherade han sitt förflutna, och hävdade att han blott varit journalist för europeiska publikationer. Därpå gjorde han karriär i spanskspråkig Newyork-press, särskilt då konstspalter i *Nueva York Hispano*, *América Ilustrada* och *Canales*. Han skrev även om konserter, poesiuppläsningar och utställningar, samt arbetade i radio och TV. Privat fortsatte han att beundra Trotskij som ”politiskt geni” och han reste till Tyskland för att i en rad skolor hålla föredrag om sin erfarenhet av Förintelsen.

Men 1969 hände något märkligt: Bloch belönades för sina insatser om den puertoricanska kulturen med den spanska riddarorden ”Isabella den katolskas orden” [uppkallad efter drottning Isabella I]. Efter detta deklarerade han att han var ”vän till Spanien” och att han ”alltid skulle vara tacksam mot Franco...”⁵⁷ Med tanke på all den spanska fascismens brutalitet, inberäknat hur man efter sin seger avrättade 20 000 republikaner, så är detta uttalande helt ofattbart.

Men trots det var Bloch inte helt avradikaliserad. Han vidmakthöll sin opposition mot Västsidans kallakrigspolitik och beskrev Förenta Staterna som ett imperialistiskt land. Han var även antisionist och motståndare till Israels politik. Under den tid vi korresponderade hade han sin främsta politiska identifikation med europeiska socialdemokratiska tidningar, där han kände att han hade frihet att uttrycka sig som han ville.⁵⁸

⁵⁵ Hansen, *Dynamics of the Cuban Revolution*, s 151.

⁵⁶ Dessa och liknande synpunkter uttrycks i långa brev från Peter Bloch till Wald 17 augusti 1983 resp 5 november 1983. Ett brev av 1 oktober 1983 från Ernest Mandel till Wald bekräftar att Bloch hade varit pro-allierad.

⁵⁷ Peter Bloch brev till Wald, 17 augusti 1983.

⁵⁸ Peter Bloch brev till Wald, 5 november 1983.

Serialistkompositören

George Perles politiska radikaliserings var mera konventionell än Blochs. Perle var en djupgående teoretiker inom seriell musik (den metod för komposition som förknippas med Schönbergs 12-tonsteknik). Född i Bayonne New Jersey, barn till en judisk immigrantfamilj som präglades av ekonomisk osäkerhet, bodde Perle till mitten av 20-talet i Chicago, och därpå vid jordbruksområden i norra Indiana.

Perles musikaliska geni blev uppenbar då han vid 6-7 år ålder satte sig vid ett piano som anskaffats för hans syster. De Chopinverk han spelade gav honom starka intryck och han kände att han ville skriva musik. Kort därpå pendlade han till lektioner i Chicago.

Perle började på DePaul University då depressionen var som djupast och var radikaliserad vid den tid han 1938 fick sin examen. Kort därpå nalkades han trotskismen, och tog då även sin examen Master of Music vid American Conservatory of Music. 1942 gick han med i SWPs Chicago-avdelning, samma år som han blev klar med sin utbildning. Vid denna tid var Perle, som då ännu hade sitt familjenamn Perlstein, en lång, senig, slank och mörk stilig man med kraftigt byggda axlar, höga kindben och en asketisk aura.⁵⁹

Perles musikaliska utveckling har länkar till olika steg i 30-talets politiska förlopp, även om det skulle vara för enkelt att påstå att hans växande intresse för marxism och trotskism förklarar hans konst. Det var 1937 som Perle, efter en tid av pessimism och förvirring fick kontakt med vad han beskrev som ”den revolutionära riktning av 1900-talets musik som representerades av Wienskolan, och 1938 skrev han sitt första atonala stycke.⁶⁰

Efter 1939 och krigets början i Europa tog han sin första lektion för den landsflyktige kompositören Ernst Krenek (1900-91), och insåg att han börjat utveckla en logisk teori om diatonisk musik. I augusti 1940, samma månad som Trotskij mördades, skrev Perle tre betydande pianostycken för 12-tonssystemet, ett banbrytande uppbrott från den diatoniska skalan. 1941, och på väg att ansluta sig till trotskismen, publicerade han sin första djupeässä kring teorin om atonalitet. Tre år senare förklarade han i sina politiska texter för SWP att hans uppfattning av musikens toner hade sin rot i marxismens dialektik. Däremot tog han inte upp saken i sina akademiska publikationer (som han annars citerade till bevis).⁶¹

Mellan augusti 1943 och februari 1946 var Perle i armén, främst då i Europa, Filippinerna och Japan. Därpå bosatte han sig i New York City med sin hustru Laura Slobe, och tog utifrån sitt militära intyg upp doktorandstudier i New York University med inriktning på Medeltida och Renässans-musik. Som aktivist i SWPs New Yorkavdelning deltog han även i olika insamlingsaktioner genom att spela konserter ihop med violinisten Seymour Barab (f 1921) och skrev under namnet Sanders även i tidskriften *Fourth International*.⁶²

Precis som Schönberg, vilken arrangerade arbetarkörer etablerade Perle en kör av SWP-medlemmar i New York, vilka inte hade någon direkt musikutbildning. Efter att ha repeterat och sedan framträtt med vanliga vänstersånger, såsom ”Drill, Ye Tarriers, Drill” (1888), ordnade Perle en inspelning att ha vid partimöten.⁶³

År 1949 började Perle undervisa vid University of Louisville, där han även komponerade, och blev 1956 klar med sin doktorsexamen. April 1951 då hans förbindelser med SWP blev mer

⁵⁹ Brev från Jeanne Morgan till Wald, 15 juli 1983. Rent juridiskt ändrade Perle sitt namn 1949.

⁶⁰ George Perle, *Perle on Perle: The Composer Recalls His life in Music in an Interview by Dennis Miller* (Englewood, New Jersey: Music Association of America, 1987), s 8.

⁶¹ Se George Sanders, ”Another Answer to Comrade Loris [van Heijenoort]”, *Internal Bulletin* (New York: Socialist Workers Party) V, no. 4 (October 1943): 11-15.

⁶² George Sanders, ”Joseph Stalin, Music Critic”, *Fourth International* 2, no.9 (March-April 1948): 56-7.

⁶³ Brev från Jeanne Morgan till Wald, 15 juli 1983.

lösa hörde han i New York ett omdanande uppförande av Alban Bergs opera *Wozzeck* (1914-22) med New York Philharmonic, som dirigerades av Dimitri Mitropoulos. I slutet av 50-talet började Perle erkännas som expert på Berg, och publicerade ett tvåbandsverk. Hans akademiska arbeten hade egentligen hans kompositioner som grund – men råkade bli de första att publiceras.

Under 60-talet, då han undervisade vid City University of New York's Queen's College, bröt Perle med traditionen från Schönberg och 12-tonsmetoden; i hans ögon hade de blivit akademiska och han önskade fortsätta vara avantgarde. År 1973 producerade han vad han såg som sitt första mogna arbete inom post-diatonisk musik. År 1986 belönades Perle med Pulitzerpriset för sin *Fjärde Blåskvintett*, ett symmetriskt mästerverk, och fick även ett MacArthur Fellowship.

I september 1982 berättade Perle för mig i en intervju att det han fann svårast i SWP var den press han kände kring proletariseringen. SWP hade ingen regel som tvingade medlemmarna att börja i industrin, och alla fick inte heller frågor om detta, men den attityd flera SWP-are hade var att man aldrig skulle bli en fullfjädrad medlem utan att ha fabriksarbete.⁶⁴ Sedan han istället blivit lärare i Kentucky beslöt Perle att ändra sin status till sympatisör.

Med tiden fjärmade han sig från SWP och hade enbart kontakt via sin förra hustru, Laura, från vilken han 1952 hade skiljt sig. Vid hennes bortgång färdigställde han ett av sina mest uppmärksammade arbeten, "Quintet for Strings" (1957-58). Kallat "In Memory of Laura Slobe" var det en komposition för två violiner, en altfiol och en cello. Detta stycke är idag känt för sin upprepning av ett starkt rop utan svar.

För Perles senare karriär så kan man spekulera kring ifall en version av Trotskij här hade reinkarnerats i konstnärlig gestalt, då han teoretiserade kring ökade revolutionära genombrott inom musiken, vilket enbart kunde vidareföras och förstås av en liten grupp framsynta: "den revolution i musikens språk som i början av 1900-talet formades i arbeten av Schönberg, Berg och [Anton] Webern var inte blott en sektmässig inåtvänd tendens som saknade betydelse för allmän musikkultur. De löste det ständiga problemet med den operaartade framförandeformen på ett nytt och unikt sätt, genom att integrera karakteristiskt inåtvända stycken som påminner om den klassiska *nummeroperan** med en övergripande cyklisk och förtecknande design, vars enhetlighet och skala bara kan jämföras med litteraturens mest imponerande prestationer."⁶⁵ Perle tycks här använda dialektik i sin fortskridande bedömning av wienskolan.

Blochs och Perles politiska utveckling efter resp. tid inom SWP är inte bara exempel på hur framtidsloften kan öppna för desillusioner. Deras kulturuppfattningar utvecklades under 40- och 50-talen ihop med revolutionärt marxistiska tankar och aktivism; där båda bar drag av varandra, inberäknat någon slags bestående vision om socialismen.

Men deras kontakter med SWP kom att bli obekväma; där kunde de inte finna sin väg framåt. Bloch var defensiv med sina fördomsfria synsätt och Perle fann att hans musik (vilken, möj-

⁶⁴ Jag rapporterade intervjun till George Breitman i ett brev av 8 oktober 1982. Avsikten var att ordna ett längre möte i New York City, men jag lyckades inte fullfölja detta. I ett brev av 15 juli 1983, skrev Jeanne Morgan om Perle: "Han stod emot 40- och 50-talens 'proletariseringspolitik' och fortsatte sin bana som musiker hellre än att börja på en fabrik."

* *Nummeropera* är en benämning på ett operaverk som innehåller särskilda stycken (arior, körsatser osv) som är musikaliskt fristående från den övriga operan. – Red

⁶⁵ George Perle, *The Operas of Alban Berg*, Volume One, *Wozzeck* (Berkeley: University of California Press, 1980), s xiv.

ligen orättvist betraktades som störd [cerebral]) inte var vad som väntades av honom.⁶⁶ När de sen separerade sig från SWP förde de mera renodlat vidare glöden från sin intellektuella och moraliska radikalitet till konstens värld.

Sophisticated Lady

Laura Slobe (Laura Gray)

Perles tidigare hustru, Laura Slobe, dog plötsligt vid 49 års ålder 1958. Genast skrev SWPs tidning *The Militant* en runa om "Laura Gray" som "heroisk" och "älskad"; en direkt återbild av hennes storhet som tecknare. SWP-ledaren Art Preis kallade Slobe "vår generations främsta politiskt-sociala tecknare", och framhöll hur hon hängivet och i vilket väder som helst hängivet sålde partitidningen vid fabriksgrindarna.⁶⁷

Slobes teckningar förtjänar förvisso god uppmärksamhet; de är både naturalistiska och starka; i samma tradition som hos Boardman Robinson i *Masses* [en bildmässigt innovativ socialistisk tidning som kom från 1911 till 1917. Öa], och förtjänar jämförelse med konstnärer à la Hugo Gellert och Robert Minor. Ibland påminde hennes tufft gestaltade manliga arbetare om sådana som hon kände i sitt politiska arbete.⁶⁸

Men Slobe betraktade aldrig själv sina teckningar som "verklig" konst, och kvinnor i SWP fascinerades av henne för kvaliteter bortom proletära dygder. Jeanne Morgan skrev en otryckt

⁶⁶ Frågan om det störda i Perles musik diskuteras i Leo Kraft, "The Music of George Perle", *The Musical Quarterly* 57, no. 3 (July 1971), 444-465. Ett antal uppföranden av Perles arbeten kan nås via Youtube: <http://www.google.com/search?client=safari&rls=en-us&q=George+Perle+youtube&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

⁶⁷ Se Art Preis, "Laura Gray — Socialist and Militant Artist", *Militant*, 20 januari, 1958, 1-2 [<https://www.marxists.org/history/etol/newspape/themilitant/1958/v22n03-jan-20-1958-mil.pdf>]. Fyra år tidigare skrev James P. Cannon en hyllning till Slobe som tecknare, vilken återfinns i hans *Notebook of an Agitator* (New York: Pioneer, 1958), 334-37.

⁶⁸ Lyckligtvis forskar Kent Worcester, expert på politiska teckningar, för närvarande på en studie över hennes arbete.

biografi över Slobe som började med minnet av en diskussion bland SWPs yngre kvinnor 1945, om vem som var ”den mest sofistikerade kvinnan i partiet”. Svaret var Laura — för hennes framtoning, sätt och stil. Med ljus hy och ljusbrunt hår ”i en krona av lockar” framstod hon som ”en mjuk bolsjevik... vilken inte gav en vitten åt andras behov av proletär stil och maskering.” Av intresse för Morgan var även hur Laura plastikbehandlat sin näsa så att den fick ”en utsökt lång, rak fin profil”.⁶⁹

Hon föddes i en förmögen judisk familj i Pittsburgh, där hennes mor var förfärlig och dominant.⁷⁰ Hon bröt upp och började vid 16 års ålder på Art Institute of Chicago, började vid 19 visa tvådimensionella målningar och hade så en separatutställning på Art Institute of Chicago och en rad andra gallerier. Hennes knappa och skarpa stil erinrar direkt om Paul Klee och Piet Mondrian. Mot slutet av 30-talet började hon visa de avantgardeskulpturer för vilka hon blev mera känd: ”Vanity”, en 1935 snidad plastikfigur blev en mycket beundrad modern tolkning på klassiskt tema och kan idag ses on-line.⁷¹ Institutet har än idag ett Laura Slobe Memorial Prize in Sculpture.

Slobe arbetade därefter på det federalt finansierade Illinois WPA Sculpture Program, varifrån hon ”lånades ut” till konstcentra i andra stater. Men 1940 upphörde detta enligt en regel om 18 månaders gräns för kontinuerlig arbetslöshet. Trots det fortsatte hon till 1944 med utställningar i Chicagotrakten. Vid den tiden betraktades Slobe främst som en skulptris vilken även gjorde vissa målningar. Genom kontakt med en grupp andra avantgardeartister med benägenhet till trotskism träffade hon George Perle, med vilken hon 1940 gifte sig.

År 1942 gick det unga chicagoparet med i SWP. Ett par veckor senare fick Laura i uppdrag att stödja en grupp bilindustriarbetare och började teckna för deras fabrikstidning. Avdelningens organisator Art Preis insåg hennes talang och manade henne att kontakta *The Militant*. Efter ett besök i New York januari 1944 fick hon 4 mars in sin första bild, och därpå nästan varje vecka.

Sammanlagt kom det efterhand in ungefär 430 bilder, och som i huvudsak tog upp ämnen som krigstidens arbetsregler med strejkförbud, mordet på Emmett Till och arbetslösheten. De kom att återges i olika trotskistiska och arbetarrörelsepublikationer i tjugo länder.

Efter kriget flyttade hon och Perle till New York, där Slobe minskade ner på sin avantgardekonst och -skulptur medan hon hade olika påhugg med att måla skyltdockor och att ordna skyltningen i olika varuhus. Senare bodde hon i en etta strax intill 14th Strett, där spridda urklipp, utkast och skisser täckte de vita väggarna.⁷² Av kommersiella skäl märkte hon duplikaten med bilden av en siamesisk katt.

Men alltihop äventyrades hela tiden av hennes bräckliga hälsa. Vid 22 fick hon en tuberkulos som medförde två års sängläge. År 1947 togs en av hennes lungor bort. Medan hon kämpade sig genom Kallakrigsåren blev längtan att återvända till sin avantgardekonst — ”att förverkliga groteskerier” — en ständig lockelse.⁷³ Men i början av 1958 fick hon en lunginflammation som snabbt ledde till döden.

Vad gäller hennes personliga liv har vi bara punktvisa data. Om sin skilsmässa från Perle var det enda Slobe sade att ”Även om man älskar någon betyder inte det att man kan leva tillsammans med dem.”⁷⁴

⁶⁹ ”Laura Gray”, Jeanne Morgan, 15 juli 1983.

⁷⁰ Brev från George Weissman till Wald, 10 oktober 1981.

⁷¹ http://www.museum.state.il.us/muslink/art/htmls/de_ms_slobe.html

⁷² Brev från Jeanne Morgan till Wald, 15 juli 1983.

⁷³ Brev från Laura Slobe till George Perle, 3 januari 1958.

⁷⁴ Jeanne Morgan till Wald, 7 juli 1983.

Allt eftersom hade hon affärer med både kvinnor och män. Flera år kring 1950 försökte hon bo ihop med skulptören Duncan Ferguson (1901-74); även han med i SWP, men med svårt grusad karriär.⁷⁵

Mot slutet av sitt liv var hennes närmaste kvinnliga vän Ethel Bloch (utan relation med Peter Bloch), som 1943 gick med i SWP i en ålder av 19. Ett år efter Slobes bortgång gifte sig Ethel med Arthur Lobman, och kallades därefter Ethel Lobman. Båda förblev medlemmar av SWP tills de gick bort fyrtio år senare.

Genus, åtrå, intimitet

För de som ser radikalism som en pågående tradition finns stora luckor i vår kunskap om de personliga livet. Biografiska studier av en grupp efterkrigsaktivister är delvis en spekulativ övning, för den institutionella glömskan hindrar närmare kunskap. Särskilt som glömskan om kulturella dissidenter och sexuella non-konformister lika mycket beror på behov hos de dominerande kulturdragen (liberala, neokonservativa, postmoderna) som på Vänsterns fixering vid politiska program och idealiserade föregångare.

Allt för många av gårdagens kartor har tappat i användbarhet, särskilt i sin politiska kod. Detta är en delvis orsak till varför frågor om sexuellt motstånd mot heteronormativitet så frekvent kopplas till återfynd av kunskap om påhittigt kulturarbete.

Genus, åtrå och intimitet är bara ett par av de viktiga frågor som behöver behandlas för att korrigera den ”tvungna glömska” som döljer bilden av Bloch, Perle, Slobe och andra i denna essä. Ett sätt att utmana den institutionella glömskan kring Vänstern är att börja undersöka ”bohomer” (sexuella och kulturella nonkonformister) på oväntade platser. Det viktiga är att inte dölja några ”hemliga historier” utan att istället ställa dagens socialister inför behovet av att mer fullständigt beakta aktualiteten av sina föregångares strävan. Det som fordras för en det 21:a århundradets marxism är en Vänsterns kulturanthropologi, att återskapa dåtidens mångskiftande mönster av fritt formade aktioner och då även de alltemellanåt snedvinklade vägarna för dess politik och kultur. Om man fortsätter ha äldre ramar som förklaring och därmed även döljer Vänsterns historia, kommer med stor sannolikhet det emancipatoriska arvet av 60 års socialistisk politik att förgås.

⁷⁵ För en detaljerad studie över Fergusons liv och konst, se Alan Wald, ”Sculptor on the Left: Duncan Ferguson’s Search for Wholeness”, *Pembroke Magazine* #19 (Spring 1987): 32-57. Återutgiven i Wald, *The Responsibility of Intellectuals: Selected Essays on Marxist Traditions in Cultural Commitment* (1992; paperback reprint, 1995).